

Man skal ej løse for at sluge,
men for at se hvad man kan bruge.

Henrik Ibsen.

FOLK OG LAND

Nr. 9 - 5. årg.

Lørdag 3. Mars 1956

Løssalg 50 øre

Et tilfelle som er godt,
det regnes for forsyn,
men et tilfelle som er
vondt, det er skjæbne.
Knut Hamsun.

Ingen skånsel mot rettssvikerne

Svenske - utredningen framlagt på Hamarmøtet Blehr om resultatet

Vi må si det som det er: Denne ukes nummer av Folk og Land måtte av tekniske grunner gå i trykken tirsdag, det vil si: for å holde ruten. Altså dagen før Hamarmøtet. Følgelig er det etter forhåndssamtale med minister Blehr at vi her gjengir hovedlinjene i hans foredrag.

De svenske vitenskapsmenn begynner med å gi en oversikt over et par svenske borgeres «landssvikdommer» i Norge, og uttaler at de er dømt etter tilbakevirkende straffebestemmelser (landssvikanordningen) på en tid, da der etter svensk oppfatning ikke var krig i Norge. En annen svensk borger har fått sin villa i Bærum beslaglagt til fordel for en norsk høyesterettsdommer (Skau) som har betalt en urimelig lav leie. Instituttet uttaler at vedkommende svenske borger i Norge er blitt gjenstand for «injustice patente», det vil si opplagt urett fra norsk myndighets side, og av denne og liknende grunner har to svenske advokater anmeldt saken til det svenske utenriksdepartement med anmodning om at de tas opp

mål er forholdet mellom straffelovens § 86, dens uttrykk «krig hvori Norge deltar», og situasjonen etter Trondheimskapitulasjonen 10. juni 40. Instituttet finner at kapitulasjonen var en STATS-AKT, som gjorde ende på krigen i Norge, og der ble ikke siden ført krig i Norge. Sabotasjen og hjemmefrontens voldsgjerninger og snikmord (her bruker Instituttet uttrykket «lønnmord»).

var ikke krigshandlinger, det var heller ikke de engelske kystangrep.

Det var derfor ikke krig i folkerettslig forstand, men da der heller ikke var fred, var der en formell krigstilstand.

En fraksjon i Instituttet henviser til at § 86 også taler om bistand med krig «for øye», og sier at forræderi etter § 86 kan tenkes å foreligge, selv om tross akutt krigsfare krig faktisk ikke bryter ut. Men her legger Instituttet vekt på det subjektive, og sier at ved bedømmelsen av den enkeltes mulighet for å avgjøre, om våpenskifte var av-

Historiens vingesus

Vi gjengir her Arboe's berømmelige bilde fra Olav Haraldsons møte med Dale-Gudbrand, da samtidens avgudsdyrking fikk banesår. Kolbein Sterke svinget klubba med stort mesterskap. Det sprang rotter og mus ut av treguden, som ble detronisert for alle tider. —

Herskerklikken i Norge har etter krigen dyrset «Landssvikoppgjøret» som opphøyet guddom. Hørte du smellet da professor Halvard Sundberg hin lovkyndige fra Uppsala, i beste Kolbein Sterke-stil, plantet sin klubbe av klinkende klare paragraffer rett i maska på rettssvikerens tilbedte avgudsbilde? Ogler og stygge dyr i menneskeskikkelse søker ly for sine misgjerningers skyld, de har båret falske vitnesbyrd mot NS.

Det går et historiens vingesus over det hele land. Befrielsens time nærmer seg.

Syndebukker

Overrettssakfører

Erling Ueland — den første ikke-NS-jurist om de svenske vitenskapsmenns arbeide

Da rammen omkring landssvikoppgjøret ble laget, var der ikke mange som protesterte. Men noen var der. En av disse var professor Skeie, som i en menneskealder hadde vært landets fremste strafferettslærer. Han skrev at de anordninger som var grunnlaget for oppgjøret, ikke hadde noen rettsgyldighet. De var i strid med lov og grunnlov. Men hans tidligere elever hørte ikke på ham

lenger. De siterte ikke hans skrifter. Men ettersom tiden gikk sluttet flere og flere seg til kritikken. Det ble klart etter hvert at grove rettsovergrep ble foretatt i lovens navn og ved hjelp av domstolene.

Men ropet om hevn var for sterkt. Kravet om rett og rettferdighet druknet.

Der oppsto da et ønske om å få oppgjøret belyst ved hjelp av lovkyndige som sto objektivt i forhold til begi-

venhetene, og som derfor kunne ha forutsetninger for å gi en rettferdig bedømmelse.

Med dette som bakgrunn ble det for tre år siden rettet en henvendelse til svenske folkerettslærere. Henvendelsen ble også underskrevet av en del stortingsmenn og seksti andre fremtredende kvinner og menn, som selv var uberørt av oppgjøret.

Forts. side 4

New York Herald Tribune melder at franske vitenskapsmenn har konstruert et nytt fjernstyrt rakettvåpen, som kan avfyres fra jorden mot mål på jorden, og som vil gjøre tunge tanks fullkommen foreldede.

Hvem har ansvaret

Siden sist

Råskapen tar aldri slutt

Natt til onsdag 22. februar ble 194 fanger kvart i en brakke i byen Kosti i Sudan, hvor de var stuert sammen av sine voktere. Tusener av Folk og Lands lesere kjenner såre vel til hvordan

mat.» (Angivelig før arrestasjonen). Hadde dette vært i Norge, kunne Aftenposten laget en helsides reportasje omkring hendelsen, og det var blitt ordnet med et «forhør», deretter ville i

i Norge er blitt gjenstand for «injustice patente», det vil si opplegg på norsk myndighets side, og av denne og liknende grunner har to svenske advokater anmeldt saken til det svenske utenriksdepartement med anmodning om at de tas opp med den norske regjering.

Det henvises i utredningen til at norske uttalelser går ut på at oppgjøret var en innenrikspolitisk nødvendighet for å forebygge en voldsom utløsning av det oppmaganiserte hat.

Men, sier Instituttet, det er allikevel et misbruk av ord å kalle et slikt innenrikspolitisk oppgjør for et rettsoppgjør.

MED RETT I VANLIG FORSTAND HAR DET INGEN FORBINDELSE.

NÅR DET GÅR UT OVER FRÆMMEDE STATSBORGERE ER DET OGSÅ FOLKERETSSTRIDIG.

Instituttet fastslår som nevnt, at landssvikanordningen er anvendt med tilbakevirkende kraft.

INNHALDET ER FOLKE-RETTSSTRIDIG, FORDI DET STRAFFER HANDLINGER SOM ER TIL-LATT, TIL DELS ENDOG PÅBUDDT AV FOLKERETTEN.

Regjeringen i London har bekriget okkupanten gjennom forordninger som lå utenfor regjeringens folkerettslige, til dels også grunnlovsmessige kompetanse. Et viktig spør-

En halv sannhet er farligere enn en hel løgn: den siste er lettere å oppdage enn den første, som forklær seg for bedre å kunne bedra.

Th. G. Hippel.

øy», og sier at forræderi etter § 86 kan tenkes å foreligge, selv om tross akutt krigsfare krig faktisk ikke bryter ut. Men her legger Instituttet vekt på det subjektive, og sier at ved bedømmelsen av den enkeltes mulighet for å avgjøre, om våpenskifte var avsluttet, eller om en aktuell mulighet for dets gjenopplussen forelå, må den alminnelige oppfatning i Norge være avgjørende. Denne var, sier Instituttet videre

AT GJENNOM KAPITULASJONEN VAR KRIGEN SLUTT, HVILKET FIKK BEKREFTELSE GJENNOM DEMOBILISERINGEN OG FORSVARSMAKTENS OPPLØSNING

«DEN OFFISIELLE SVEN-SKE MENING» var at krigen i Norge var opphørt. Om større krav bør stilles til norske borgeres forstand får stå hen, sier Instituttet ironisk.

En annen fraksjon har den oppfatning, at «krig» i straffelovens § 86 må antas å sikte på krigshandlinger, derimot ikke på en formell krigstilstand uten krigshandlinger. Dermed var § 86 ikke anvendelig.

Etter Instituttets mening er medlemskap av NS ikke straffbart, det kunne ikke rammes av § 86. Alle momenter viser at talen om at landssvikanordningen er en amnestilovgivning ikke er objektivt holdbar. «Rettsoppgjøret» kriminaliserer et samarbeide med okkupanten, som er befolkningens plikt etter krigsreglementet. Landssvikanordningen inneholder straffeskjerpelser og nye straffer, alle med tilbakevirkende kraft.

Under henvisning til flere rettssaker uttaler Instituttet, at NS synes å ha bragt landet økonomiske fordeler. Er det så, og har på den annen side

i maska på rettsvitnenes labiate dygdsbude? Og har og stygge dyr i menneskeskikkelse søker ly for sine misgjerningers skyld, de har båret falske vitnesbyrd mot NS.

Det går et historiens vingesus over det hele land. Befrielsens time nærmer seg.

Syndebukker

Av høyesterettsadvokat Gustav Heber

Når profesjonelle politikere blamerer seg ved å begå det som franskmennene kaller une betise (dumhet) eller fadese (en blunder) eller et feilgrep nærer de større frykt for følgene derav, enn om de begår en forbrytelse, for hvis de har Stortingsmajoriteten og Riksadvokaten på sin side, risikerer de ikke å bli satt under tiltale derfor. Men hva de mindre lett kan verge seg mot, er folkets homeriske latter. For det er intet en politiker er mere redd for enn å bli et offer for folkets unisone latter. I denne situasjon griper de til et fra gammel tid velkjent knep, nemlig det å skaffe seg syndebukker, som de kan belaste med alle Israels barns misgjerninger og alle deres overtredelser i alle deres synder. Der ble i forbin-

te syndebukker, derom gir 3dje Mosebok kap. 16 de fornødne opplysninger. I den komedie som ble startet i den anledning, spiller ypperstepresten hovedrollen. Til denne trengtes det bl. a. 2 bukker. Angående disse skulle skulle der kastes lodd om hvilke av dem som skulle tilfalle Jehova, og hvilken som skulle jages ut i ørkenen. S. Michelett med flere har i 1929 utgitt en korrigert oversettelse av de 5. Mosebøker. Pag. 231 i denne opplyses det, at den bukk som skulle slippes ut i villmarken, skulle der tilfalle et vesen, som kalles Azazel. Før bukken ble sluppet ut i villmarken skulle den belastes med alle Israels barns misgjerninger og alle deres overtredelser i alle deres synder. Der ble i forbin-

Fortsettes inne i bladet.

NS rettsstridig voldt landet økonomisk tap, skulle gevinst og tap være avregnet mot hinannen («compensatio luctri cum damno»).

Instituttet påtaler skarpt, at oppgjøret ikke er basert på likhet for loven. At tyskarbeiderne slapp, skyldes antagelig politiske grunner.

EN ANNEN FEIL ER AT RETTSOPPGJØRET BYGGER PÅ BESTEMMELSER SOM IKKE ER KUNNGJORT.

Befolkningen i et okkupert område står i lydighetsforhold til okkupanten. Okkupanten er landets vise-regjering. Det var fullt legalt å ar-

beide i administrasjonens høyeste eller lavere stillinger. Dette gjaldt også for Quislings regjering.

SKAL MAN GANSKE KORT SAMMENFATTE DET SVENSKES RETTSINSTITUTTS SKARPE KRITIKK, SÅ GÅR DEN UT PÅ AT RETTSOPPGJØRET VAR FOLKE-RETTSSTRIDIG, GRUNNLOVSSTRIDIG, I STRID MOT RETTSSTATLIGE GRUNNSETNINGER, DET VIL SI MOT DE PRINSIPPER, SOM DANNER GRUNNLAGET FOR RETTSSTATENES KULTUR.

kan avfyres fra jorden mot mål på jorden, og som vil gjøre tunge tanks fullkommen foreldede.

Hvem har ansvaret

for at Norge ennå ikke har bygd seg en ordentlig isbryter? mens vi f. eks. tukler bort 2,5 mill. kroner til en såkalt kongekirke i København, hvor der er kirker nok fra før

Norge glemt?

— Det kan se slik ut, sier Peter Grinde, som nettopp har vært i Mellom-Europa på en tre ukers studietur i treforedlingsbransjen, og som reiste ikke så ganske lite i tyske områder. Over alt pranget det med flott turist-reklame i reisebyråene og på jernbanestasjonene. Særlig merket han seg at vintersportsland som Sverige og Finland var frampå. Men også land som Danmark og Jugoslavia, og allermest Italia! Bare ikke Norge! Var det en tilfældighet eller hva?

— Og ellers?

— Om mine faglige oppdrag kan jeg p.t. ikke uttale meg, men nevner gjerne at de tyske jernbaners vognmateriell nå var førsteklasses, ikke minst de nye sovevognene på III klasse. Betjening og alt var tipp-topp. Tempo og effektivitet i arbeidslivet var også imponerende, slik virket det iallfall på meg.

*

Landbrukskandidat Grinde var i okkupasjonsårene ekspedisjonssjef i Landbruksdepartementet. Etter utsont belønning driver han nå som bonde i Tingvoll på Nordmøre. Han er allerede med i det nye herredstyre og har flust opp å gjøre også med andre offentlige tillitsverv. Slik skal det være. Vi har alle odel til Norge. Den kan ingen rettsvikere frata oss, ikke nå lenger.

Råskapen tar aldri slutt

Natt til onsdag 22. februar ble 194 fanger kvalt i en brakke i byen Kosti i Sudan, hvor de var stuert sammen av sine voktere. Tusener av Folk og Lands lesere kjenner såre vel til hvordan råbarkede smørgåser og denslags herk kan opptre, og forstår derfor djevleskapen så meget bedre.

Hør bare. Det heter i de første meldinger fra Sunda at årsaken til «ulykken» var ukjent, altså nærmest uforståelig! Der- nest sendte Amin Shazly, en av toppene i det sudanske politi, ut et kommunike, hvor han er frek nok til å hevde at «ventilasjo- nen i brakken var god og at han følgelig utelukket muligheten av kvelning».

Det er bare synd at de døde ikke har anledning til å la ham selv prøve ventilasjonen.

Attpåtil var den samme Shazly så full av åndelig forråtnelse at han presterte følgende: «Kanskje har fangene spist forgiftet

mat.» (Angivelig før arrestasjo- nen). Hadde dette vært i Norge, kunne Aftenposten laget en hel- sides reportasje omkring hen- delsen, og det var blitt ordnet med et «forhør», deretter ville i høyden en enkelt fangevokter blitt ofret og de øvrige smørgå- ser sluppet løs igjen på de gjen- levende fanger. Men i Sudan, som øyensynlig er en slags retts- stat, tegner det ikke til at affæ- ren er så helt enkel. Regjerin- gen har måttet rykke ut med en erklæring, hvor den i hvert fall ikke turde lyve offentlig. Her ble det innrømmet at fangene var blitt kvalt. Landets helsemi- nister tok fluksens fly til Kosti sammen med en lang rekke øv- righetspersoner for å rydde opp i affæren. Fangene var sant å si politiske fanger, ikke kri- minelle. Så meget mere hadde myndighetene grunn til å vise forstand. Men dette var vel å merke i Sudan, ikke i Berg kon- sentrasjonsleir.

Ser ikkje skogen for —

Dr. Torsten Høverstad skreiv 23. februar ein artikkel i «Nationen», som han kalla «Seint mel Guds kvern». Det går gjerne eit par tri mannsaldrar fyrr uret- ten får sin dom, den skuldlause si oppreising, sier han. Høver- stad nemner som snarast Sokra- tes, Kristus og Comenius. Han fortel so mellom anna um ein kapellan N. N. som i danske-til- da søkte kallet til den blinde presten han arbeidde hjå. «Hen- lægges, såsom Embedet jo ikke er ledigt», skreiv konselliet på søknaden. Presten satt blind i kallet i 7 år, so andast han. Då rykte kapellanen upp, vart seinare sjøl blind, sto blind i preste- kallet i 7 år, fekk avskil, livde

blind i 7 år til, so døydde han. Vidare fær me høyra um Soelvold i Aker for meir enn 100 år si- dan, som etter kvart har fått historisk oppreising. Høverstad meiner at alt er til å ta lærdom av, og det har han mykje rett i. Men korleis er det med han sjølv? Har han ingen ting sky- na t. d. av aksjonen mot NS? Trur han Guds kvern har stog- ga når det gjeld rettssvikarane? «Domen» over NS var den styg- gaste misgjerning som er øvd i Noreg på over 100 år, men nem- ner det ikkje med eit ord. Kan- skje ikkje Høverstad har opp- daga det endå? Det plar gjerne vera soleis, sume granskarar ser ikkje skogen for berre trer.

Hvem er justisminister?

Det er Jens Haugland fra Vest-Agder, ikke Sverre Løberg fra Skien! Onsdag tok justismini- steren affære i Czybulla-saken. Han fastslo at en tidligere okku- pasjonssoldat i Norge, en sønn av Vest-Tyskland, vårt lands nåværende allierte, skal få bli hos kone og barn - bosatt i Rogaland. Czybulla hadde arbeidska- meratene på sin side. Hr. justis-

ministeren har i realiteten bedt hr. Løberg å ryke og reise, og det hadde han god grunn til. Det var også på høy tid.

Fortsettes inne i bladet.

Jeg gir ikke mye for en mann som ikke er klokere i dag enn han var i går.

Abraham Lincoln.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringebotn

Minst 100.000 kroner pr. dag

Takket være løbergistene og andre rettsstat-fiendtlige individer, fortsetter det offisielle Norge å holde politiske fanger innesperret både i i Berg konsentrasjonsleir og på Botsfengslet. Etter snart 11 år spiller det vel heller ikke noen avgjørende rolle med noen dager fra eller til. Ikke annerledes enn at de nåværende regjeringsmedlemmer, regnet fra 15. februar, bør kunne gjøres personlig ansvarlige. Generalpreventive hensyn tilsier forøvrig at det her ikke kan bli tale om en ussel symbolsk erstatning. Vi foreslår at de skadelidte beregner seg 100 000 kroner for hvert overskytende døgn pr. fange, utredet av de gjenstridige ministre personlig. Strengt men rettferdig bør det jo være, for å holde oss til den gjenom 11 år innarbeidede terminologi.

Hvorfor nettopp fra 15. februar? Fordi justisministeren fra selvsamme dag fikk seg overrakt den svenske utredning, eller vi kan gjerne si den dom over «landssvikoppgjøret» som er blitt avsagt av Institutet för Offentlig och Internationell Rätt i Stockholm. Inntil 15. februar vil regjeringens medlemmer muligens kunne påberope seg at de visste ikke bedre enn at Løberg sto over rettsstaten. Svenske rettslærde har imidlertid detronisert ham, og pekt på norsk strafferett samt Norges Grunnlov og Haagkonvensjonen som eneste rettesnor for behandlingen av NS.

Værsgod! Regjeringens medlemmer kan selv velge. Vi tør tro at fortsatt halstarighet vil medføre atskillige ekstraordinære omkostninger som det kunne svare seg å spare!

Dette nr. av Folk og Land gikk i trykken tirsdag 28. februar.

Terminliste

5.-9. mars: Landbruksveka i Oslo.

15.—17. mars: Stort planleggingsmøte for jordbruket holdes på Gjøvik.

19.—23. mars: Vestlandske bondestemna i Bergen.

9. juni: Stor fest på Gjøvik i anledning «Skibladder»s 100 års jubileum.

† Penna Tervo, finansminister i Finnland, 55 år. Ble drept ved bilulykke.

† Lorentz Hagenbeck, senior-

VAR HONNØR

TIL FANEBUSTS AVIS,

som var den første i landet til å bringe overrettssakfører Erling Uelands artikkel.

Folkets rettsbevissthet

Det er en av de fraser sjåvinistene her hjemme særlig kjæler for. Og især ypperstepresten for dem alle, stortingsmann Løberg fra Skien. Han blir ikke trett av å brøle den ut fra hver en talerstol han får høve til å bruke, i tinget, utover landet, sist var det borte i Stockholm.

Han mener vel at han har grunn til det. Han representerer

Minister Eivind Blehr

Det går i dag ord over hele Norge om kampen mot rettssvikerne av 1945. Norge skal atter bli en rettsstat. Fremst i denne kamp hadde vi lenge kaptein Hroar Hovden, sønn av dikterpresten Anders Hovden. Ære være hans minne. Manges tanker går til ham i dag, med takknemlighet for hva han fikk utrette for de forfulgte sak, før han hastig ble revet bort. Etter at det første store slag nå er vunnet med laurbær til tidligere NS, må vi dog være klar over at æren først og fremst tilkommer våre svenske venner, de svenske vitenskaps-

ternationell Rätt. De er våre venner i beste forstand: De har gransket «rettsoppgjøret» som sannhetssøkere, ikke som lakeier for løbergistene. Resultatet kjenner vi, ingen skånsel er blitt vist rettsvikerne av 1945. — Dernest kommer Forbundet for Sosial Oppreisning inn i bildet, som

initiativtagere, og som den instans som har formidlet rettsbetenkningens kostende. Forbundet har hatt fremragende generaler til sin rådighet, vi nevner i første rekke Aksjonsutvalget som har bestått av minister Eivind Blehr, Bærum, bonde An-

Skinnarbøl, Kongsvinger, med forbundssekretær, overrettssakfører Helge Grønstad, Oslo, som aksjonsutvalgets alltid årvåkne og offensive sekretær.

Som Folk og Lands lesere allerede vet er våre generaler menn som har vunnet respekt og aktelse over det hele land, blant venn som fiende —. Skjønt flender har neppe noen av dem i vanlig mening. Vi sikter derimot til det kobbelt av rettssvikere som fortsatt biter seg fast til sine gamle posisjoner, i håp om at det ennå skal lykkes å forfalske Norges historie.

Rettssvikerne har regnet feil, de regnet heller ikke med at våre menn ville holde ut. De kjente ikke Blehr, Hafskjold, Egeberg og Grønstad lenger enn til skinn.

Da vi i Folk og Land nr. 7 presenterte for våre lesere de svenske jurister Halvar Sundberg, Felix Fahlbeck og Hilding Eek, med portretter, fikk vi fra mange hold høre at leserne var meget takknemlige over å få se disse personer så levende gjengitt.

Derfor følger vi samme takttikk i dag — også når det gjelder de menn som på norsk side har ført aksjonen lykkelig i havn.

1. Minister Eivind Blehr er født 20. jan. 1881 og har således nylig hatt sin 75 års dag. I Folk og Land nr. 3 for i år bragte vi i utdrag hans vita. Han er en erfaren jurist og sitter inne med en kunnskap og en vitalitet som det lyser av lang vei. Blehr har en rekke av de høyest

Bonde Anders Hafskjold, Lier

2. Bonde Anders Hafskjold, Lier, f. 2. 7. 1901, er utdannet som agronom fra fylkeslandbruksskolen i Buskerud. Han har odlet den store og prektige Grette Gård, hvor hans mønsterverdige oppbygning og drift av såvel jordveien som gartneriet (han har sannsynligvis også Norges største frukttre-skog!), har gitt ham plass blant Norges mest aktive og framtøke bønder etter krigen.

Godseier Oscar Egeberg til Skinnarbøl

3. Oppgjørsgeneral Egeberg tok realartium 1902, ble cand. philos. 1904, og gikk deretter over i forretningslivet, inntil han ved farens død i 1922 overtok Skinnarbøl i Vinger, en av vårt lands herligste skogeiendommer.

gingsmøte for jordbruket holdes på Gjøvik.

19.—23. mars: Vestlandske bondestemna i Bergen.

9. juni: Stor fest på Gjøvik i anledning «Skibladner»s 100 års jubileum.

† Penna Tervo, finansminister i Finnland, 55 år. Ble drept ved bilulykke.

† Lorentz Hagenbeck, senior-sjefen i dyreparken i Hamburg, 74 år.

† Ingeniør Harald Renbjør, Levanger, 66 år. Sammen med sin sønn, ingeniør Per Renbjør, bygde han opp landets første og hittil eneste fotokjemiske laboratorium for fremkalling, kopiering og forstørrelse av negativ fargefilm.

Mellom venner

— Holmenkolldagen er vinterens 17. mai, sa ordfører Stranger ved den høytidelige åpning av årets Holmenkolluke. Sammenligningen halter. Det er langt mindre fyll å se på Holmenkolldagen.

— Moskva har fastslått: Enmannskultusen har forfalsket Russlands historie.

— Tuberkulosen er fremdeles vår viktigste smittsomme sykdom, og den kommer til å by oss store problemer i hvert fall i en menneskealder framover.

— Professor W. Werenskiöld har i dagspressen slått til lyd for å frede Totak-vatn. Han er mere glad i norsk natur enn i våre industrigale politikere.

— Thor Heyerdahl sies å ha løst gåtene med kjempestøttene på Påskeøya. Det er bare her hjemme at gåtene forblir uløste.

— Knallperler fra kamerat Khrutsjovs tale ved åpningen av den 20. kommunistkongress i Moskva her om dagen: «Parlamentarisk system er en vei til sosialismen.» Så har vi da endelig rene ord for pengene. Han sa også: «Valget står mellom sameksistens og krig.» Da sameksistens synes umulig mellom samtidens store, kan vi altså på nytt regne med å bli skjøvet ut på kanten av avgrunnen, hvor vi i fjor befant oss gjentagne ganger, ifølge kamerat Dulles.

— Malta er blitt innsprøytet så mange engelskmenn at øya har uttalt seg for tilslutning til Storbritannia. Vi ber om å bli spart for den samme svindel her på berget.

Det er en av de fraser sjåvinistene liker hjemme særlig kjæler for. Og især ypperstepresten for dem alle, stortingsmann Løberg fra Skien. Han blir ikke trett av å brøle den ut fra hver en talerstol han får høve til å bruke, i tinget, utover landet, sist var det borte i Stockholm.

Han mener vel at han har grunn til det. Han representerer på tinget en krets som hadde en meget stor del av de innpå 200 000 tyskerarbeidere under krigen. Og det forplikter. Like så litt som hans parti ville hatt regjeringsmakten og flertallet i Stortinget siden 1945, like så litt ville herr Løberg vært stortingsmann uten deres hjelp.

Det er således ikke uten grunn han remjer så sterkt. Det er tyskerarbeidernes rettsbevissthet han går i bresjen for. Arme mann, skulle man vel mene. Men med Løbergs mentalitet en herlig oppgave. Han får sikkert engang en bautastein for denne bragd.

T. S.

— Det er dyrt å ha gikt. Det lønner seg med en badstue pr. uke.

— Alkoholen er ikke bare bra: 1514 førerkort ble inndratt i 1955.

— Oslofjorden råtner, skitten fra storbyens kloakker dreper, fiskelivet dør mer og mer ut. Slikt er lett å konstatere. Men man må også være oppmerksom på at de åndelige kloakker renner uten opphold.

— Bensin er satt opp fra 92,5 til 93 øre, superbensin til 95,5 og dieselolje til 35,5 øre pr. liter.

— Da ordningen med utbetaling av tilskudd for tømmer er ny og uvant for skogeirene, er det ordnet slik at de som sender sine krav innen 31. mars i år, får søknadene behandlet. (Tenk det!)

— Prisen på landbruksmaskiner går i år opp med 5 til 10 prosent. Det villå ha vært høyst merkelig ellers!

— Bygdene er blitt en avfallsdyngel for «skilsmisse-møbler» fra Oslo, sier Rachel Thomassen til «Produsenten». Hun er formann for Norges folkekunstlag og vil ha pinnestolen, plysjen og de polerte bordene ut av bondebygdene.

— Oslo har stadig mangel på faglærte arbeidere.

— Nils Vikar vant overlegent

Manges tanker går til ham i dag, med takknemlighet for hva han fikk utrette for de forfulgte sak, før han hastig ble revet bort. Etter at det første store slag nå er vunnet med laurbær til tidligere NS, må vi dog være klar over at æren først og fremst tilkommer våre svenske venner, de svenske vitenskapsmenn, som er knyttet til Institutet för Offentlig och In-

Oppreisning inn i bildet, som kommer Forbundet for Sosialinitiativtagere, og som den instans som har formidlet rettsbetenkningens kostende. Forbundet har hatt fremragende generaler til sin rådighet, vi nevner i første rekke Aksjonsutvalget som har bestått av minister Eivind Blehr, Bærum, bonde Anders Hafskjold, Lier, og gods-eier Oscar Frederik Egeberg,

1. Minister Eivind Blehr er født 20. jan. 1881 og har således nylig hatt sin 75 års dag. I Folk og Land nr. 3 for i år bragte vi i utdrag hans vita. Han er en erfaren jurist og sitter inne med en kunnskap og en vitalitet som det lyser av lang vei. Blehr har en rekke av de høyest hengende ordener, hvilket morer ham meget (!)

Syndebugger

Forts. fra side 1

delse hermed foretatt en rekke seremonier, hvorunder Aron fikk gjentagne pålegg om å skifte klær og bade og baske seg.

Alle disse seremonier har vært vel beregnet på å trekke folkets oppmerksomhet hen på seg og avlede dets oppmerksomhet fra andre forhold, som kanskje kunne trenge nærmere granskning.

Israel greide seg med en syndebugg årlig, idet jeg regner at den bukk som tilfalt Jehova, ikke rettelig bør betegnes som syndebugg, for den ble ikke belastet med hverken yppersteprestens eller folkets synder. Når det gjelder antallet av syndebugger etter 8de mai 1945, antar jeg at vårt land har rekorden. Det må være meget som skal skjules, eller som oppmerksomheten skal hen-

ledes fra, når det er nødvendig å produsere et så stort antall syndebugger. Noen statistikk over deres antall er jeg ikke i besittelse av, men de er temmelig mange, og de vil nok la høre fra seg hver gang det blir foretatt noe politisk valg. Tiden arbeider imidlertid i deres favør, og der kan komme tideverv, da folket mer og mer skifter syn på alt som har med rettsoppgjøret å gjøre. Håndhevere av dette dør etterhånden eller faller for aldersgrensen, og der vokser etterhånden opp en ny slekt, for hvem hele rettsoppgjøret vil stå som en uforståelig ting. Der trykkes stadig nye verker om rettsoppgjøret, hvor der hevdes meninger som betydelig vil kunne av-vike fra hva som nu er god latin på berget.

Oslo 9/2 1956.

Gustav Heber.

årets filmsmesterskap.

— Vet du at det er klippfisk i hver dråpe kaffe som vi drikker? Staten subsidierer kaffen med 2,50 pr. kilo for at Brasil årlig skal kunne kjøpe for 160 millioner kroner av oss, vesentlig klippfisk, og til gjengjeld pådytte oss en import for 178 millioner, vesentlig kaffe. Brasil-kaffen koster 9.80 pr. kilo. Prisen på Etiopiakaffen er 7.75!

— Først lærer folk å snakke. Etter mange år lærer de å tie.

— Mens staten ville ha tatt inn 2695 kroner i løpet av en 10-års periode på en personbil i kraft av motorvognbeskatningen i 1939, går skattene og avgiftene i dag opp i 26 101 kroner.

— Spis honning, min sønn, sa kong Salomo, for den er sunn og god. Hans råd bygget på flere tusen års erfaringer.

— Skoleskipet «Statsråd Lehmkuhl» skal på tur til USA.

— Krutjtsjev har styrket sin stil-

ling etter den 20. partikongress.

— Vikingskipshuset på Bygdøy er åpent alle dager kl. 11—15.

— De vesttyske helsemyndigheter har nedlagt forbud mot massevaksinasjon av barn mot polio-myelitt, før det er foretatt grundigere undersøkelser.

— Parafinbrennerne anses ikke farlige. Vekeovnene er det kanskje verre med.

— Matforgiftning er alminnelig i Norge, framgår det av et foredrag byveterinær Eieland har holdt i Trondheim. Årlig behandles 25 000 tilfelle av akutt mave-tarmbetennelse, og en stor del skyldes matforgiftning. Risikoen er der allerede hvis maten står halvunken på kjøkkenet en tid. Et eksempel: I Trondheim ble 24 gjester på en restaurant forgiftet av oppkokt lapskaus, som viste seg å inneholde 6,5 millioner bakterier pr. gram, fortalte Eieland.

— En mann i Frankrike kledte seg her om dagen ut som skattyter. Altså uten en tråd på kroppen. Han ble straks arrestert. Fengselsvesenet må også ha noe å bestille, så skattene kan holdes oppe.

— Grensehandelen med kunstgjødsel er ulovlig. Var det noen som snakket om nordisk samarbeide?

— Norge har i alt gitt 19 millioner til flyktningearbeidet.

— Bergenskes «Nordsjerner» ble satt inn i ruten torsdag.

— Norges innskudd i Korea-sykehuset er 4,9 mill.

— Ella Hval er gjenvalgt i Norsk Skuespillerforbund.

— Norge er nr. 9 av verdens skipsbyggernasjoner.

— Sauda: Utbygging av Slettenvassdraget vil koste 50 mill.

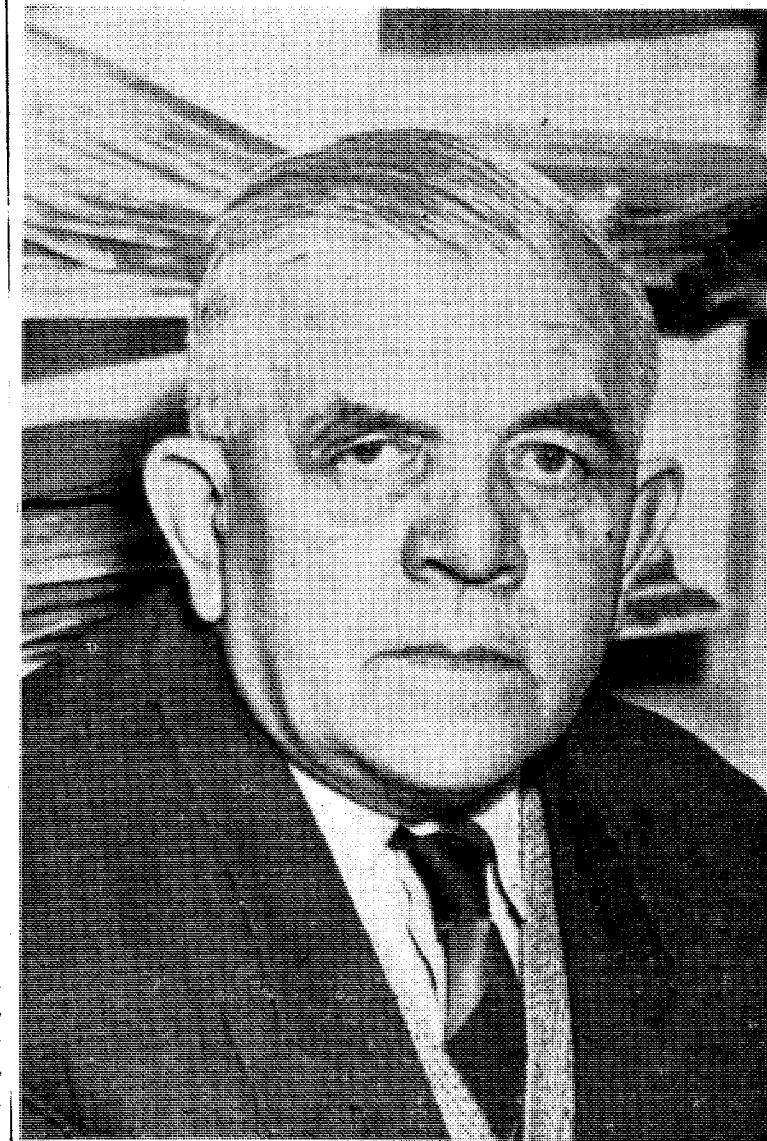
— Chaplin skal lage en ny film: «Kongen i New York».

— 1200 konduktører ved NSB

til Skinnarbøl

3. Oppgjørsgeneral Egeberg f. 28. mars 1883, sønn av kammerherre F. J. Egeberg hos kong Oscar II, som også er vår Egebergs gudfar. Hans mor var fru kammerherre Luci Egeberg, f. Parr. Egeberg

tok realartium 1902, ble cand. philos. 1904, og gikk deretter over i forretningslivet, inntil han ved farens død i 1922 overtok Skinnarbøl i Vinger, en av vårt lands herligste skogeiendommer.

Forbundssekretær Helge Grønstad

4. Oppgjørsgeneral Helge Grønstad, f. 20. 10. 95, var alt før 1939 viden kjent fra mangeårig arbeide som sekretær i Justisdepartementet. Under krigen fikk han seg tildelt en rekke meget krevende oppdrag, han løste dem alle med

fremragende dyktighet. For øvrig er han som forbundssekretær og populær medarbeider i Folk og Land så velkjent for bladets lesere at videre presentasjon er overflødig.

har sagt opp plassene.

— USA vil overlate 60 jetjagerfly til Spania.

— Kulden har påført fransk jordbruk enorme skader.

— Panama har avvist Norges anklager mot Onassis.

— Styrbare våpen skal erstatte kanonene i britisk marine.

— Ny statsminister i Westfalen: Fritz Steinhoff (sos.)

— Eden seg selv lik: Han vil ikke avskaffe dødsstraffen.

— De fleste amerikanske tur-

Skatten

Fjerne tiders eneherskere var i sannhet meget barnslige og ikke så lite dumme, stadig måtte de ha synlige og gripelige beviser for sin maktfylde. Deres etterfølgere i vårt århundre har ikke vært et hår bedre.

Dog, i diktatorenes rekke er der en som i ett og alt skiller seg ut fra de andre — den i hele verden regjerende diktator, Skatten. I individets, i folkets, i verdens, i menneskerettighetenes, i humanismens, i rettsordenens, i verdenskulturens navn bæres denne diktator oppe, bæres fram og sikres gjennom tidene. Diktatorene av kjøtt og blod kunne nåes og fjernes, de hadde bare et liv, Skatten kan ikke nåes, den er uten legeme og former seg ved knoppskyting.

Folket har ved sine valgte representanter lagt på seg Skattens byrder. Ved folkets ansatte og lønnede tjenere utligner og inn-driver Skatten sin tributt. Du kan ikke nyte en kopp kaffe, en sukkerbit eller lese en bok før du har ytt Skatten hva han tilkommer. Ingen kan flykte fra Skatten, den første ukeslønning og Skatten har tatt sitt. Driver du for deg selv, din hammer og tang blir lagt i band og pant. Flykter du fra landet, du møter Skatten i det nye land.

Skatten har sine skrifter, skattereglene overgår i omfang selve Den hellige skrift, og finanslæren er strengere enn noen teologi og dogmatikk. Skatten har sin geistlighet og en hær av lekmenn, en skare som stadig taler om Skattens velsignelser og stikker oss brosjyrer om skatte kronens velsignelse i rendene, særlig valg-høstene.

En av Skattens stormestre uttalte engang at det er aldeles utrolig hva folk uten å klage kan bære av skattebyrder. Denne mann hadde større innsikt i Skattens vesen og i folkesinnet enn et psykologisk og et sosiologisk fakultet tilsammen.

I hverdagens gråhet stiver vi oss alle opp med å føre bespottelig tale mot Skatten. Med et lunt øyeglimt lar Skatten dette skje, han vet så inderlig vel at ingen med varig hell kan stige fram og rope ut: Skattetyngede her og i alle land, foren eder, dere har en verden å vinne, bare deres skattetrykk å tape! Skulle en mann i full galenskap finne på å si eller

Landsforræderi?

Dagbladet kunne 9. februar fortelle at medlemmer av det britiske underhus har planer om å anmode Norge om å slutte seg til det Britiske Imperium — — —, og en spesiell komite i Underhuset arbeider for tiden med denne plan.

La oss gjøre et tankeeksperiment eller to for å sette tingene i relieff: Det meldes fra Berlin (anno 1936) at medlemmer av den tyske riksdag har planer om å anmode Norge om å slutte seg til det Stortyske Rike...

Eller:

Medlemmer av Sovjetunionens Høye Råd har planer om å anmode Norge om å slutte seg til det Sovjetrusiske Imperium, en spesiell komite arbeider... osv.

Hvilke ramaskrik skulle der ikke da reist seg fra landsende til landsende, om henholdsvis landssvik og landsforræderi?

Hvor er nå alle de som ropte så høyt og kjempet så enestående tappert i flere lange år for å gjenreise Norges frihet og status som selvstendig nasjon?

Såvidt vites er der enda ikke kommet noe redaksjonelt kommentar i norske aviser — enda mindre en protest til disse Storbritannias imperialistiske planer i Norge, hvilket tyder på at det må være nordmenn med i spillet.

*

Straffelovens paragraf 83 sier (om landsforræderi):

Den som rettstridig søker å bevirke eller å medvirke til at Norge eller noen del av Riket bringes under fremmed herredømme eller innlemmes i annen stat, eller at noen del av Riket løsrives, straffes med hefte i minst 8 år eller med fengsel fra 8 år inntil på livstid. Ø.

Berggrav personlig

I sitt blad «Kirke og Kultur» har Berggrav siden krigens boltret seg krampaktig om saker og ting, som hverken har stort å gjøre med kirke eller kultur. — Toppen (eller bunnen) nådde han i 1945 med sin beryktede artikkel: «Folkedommen over NS», og både før og siden har han stadig vært frampå med sitt fabelaktige ordgyderi, fra mannen i månen til fanden og hans oldemor. — Og ofte kretset hans tanker om krig i alle dens faser og relasjoner, så det virket akkurat som det eiendommelige fenomen, at gjerningsmannen stadig vender tilbake til åste-

og deres etterlatte, — ja tenk, sier B., hele 167 ganger, hva skal man si om slikt? Har B. derimot noengang holdt regnskap med, hvor mange tusener han selv har såret ved sin Folkedom over NS? Er Berggravs måte å såre medmennsker på mere kristelig enn Hartmanns? Hartmann er iallfall ærlig og benytter seg ikke av «dobbel bunn» eller av noe som ligner den berggravske tirade om nødvendigheten av å «skjule sannheten». Hvis B. hadde holdt seg til sitt yrke, i stedet for å oppkaste seg blant de såkalte politiske spisser, hadde det

Brev

Herr fhv.
BISKOP EIVIND BERGGRAV,
Uranienborg Menighetshus,
Daaesgt. 27, Oslo.

ad: Deres kritikk av Paul Hartmannsbok: «Bak fronten».

Ja, misforstå meg ikke: Jeg svermer hverken for Hartmann eller noen av Londonklikken, men det forekommer meg mer enn formastelig, at en mann som den fhv. biskop skal kunne sette tittelen: «Bak sannheten» på andres bøker, etter at det ved lagmannsrettsforhandling i Langelandsaken ble påvist, at De som vitne avla falskt vitneproven.

Dette er jo ytterligere fastslått ved offentlige artikler av den høyaktede og kjente prost A. Hedem, også i hans kjente tre — 3 — brosjyrer som biskopen rolig har måttet la gå over sitt syndige hode uten å turde protestere eller føre noe motbevis mot.

Og for Dem, som jo har patent på «sannhet med dobbelt bunn», høver det etter min ringe formening nokså dårlig å opptre som den der kan sette usannhetens stempel på noen annen, og jeg er tilbøyelig til å tro, at denne mening deles av den store almenhet, selv om De med vanlig freidighet

hopper bukk over ubehagelige sannheter og andres mening.

Deres ærgjerrighet og selvovervurdering har også i dette tilfelle vist hvor lite De forstår av den nøkterne oppfatning som nå er gjeldende etter at glansen av Deres bambastiske skamskrit: «Folkedommen over NS», har gitt plass for roligere overveielser hos hederlige mennesker, som tidligere lå under for propagandaen og for glansen av Deres navn, som engang satte alle lidenskaper i bevegelse — på usannhetens grunn.

Jeg skal ikke plage Dem med en lengere imøtegåelse, men si at De får aldri hverken i levende live eller som ettermæle vasket av Dem skammen ved å ha opptrådt som Bisp Nikolaus nr. 2 i Norges historie.

De vil formodentlig kaste dette brev i papirkurven, som De sannsynligvis har gjort med mine andre brev, bortsett fra det ene brev, som De returnerte med Deres påtegning, og som inneholdt en ny usannhet.

Jeg forbeholder meg å offentliggjøre dette brev på den måte jeg selv finner passende.

Ærbødigst
KARL SEELAND.

Siden sist

Forts. fra side 1

Aktuelt sirkulære

Følgende tekst er mangfoldiggjort i Oslo og sendt til bygd og by — vi håper i et opplag stort nok til å gjøre virkning:

De norske bileiere må være de mest tålmodige mennesker. Myndighetene pålegger umenneskelige skatter og avgifter på bilene gang etter gang. På toppen fikk

vi i år omsetningsavgift for brukte biler. Alt dette skjer uten at bileierne reagerer det minste, og myndighetene benytter seg av dette og strammer til. Bileier, våkn opp! A protestere nytter ikke. Men lever skiltene inn til politiet innen 30. mars d. å.

Næringsbrev i jordbruket

Flertallet i næringsbrevutvalget, som er oppnevnt av Landbruksdepartementet, går inn for at de som eier, leier eller bestyrer landeiendommer over en viss

partementet, yrkesskolene og landbruksorganisasjonene anbefaler at den alminnelige landbruksopplæringen blir ordnet sy-

FOLK og LAND

Det viktigste stoff i bladets nr. 7 og nr. 8, medregnet presentasjonen av de svenske rettslærde (med bilder) er utgitt i nytt opplag.

Innsend omgående din bestilling!

Særtrykket koster 10 øre pr. eksp. Send samtidig betalingen, helst over postgiro nr. 16450. For eksemplarer som etter innsendte navnelister (med påførte adresser) postlegges fra Forbundets kontor, betales inklusiv porto 25 øre pr. stykk.

Landrover Jeep — 1954-model tilsalgs

8 Gear, trekk på allt 4. Vinch og remskive for saginnretning. Tilbehør: Ny tilhenger, og stålslede for tungtransport, ikke brukt. — 4 sagblader, to 1 m diameter, hvorav et ubrukt, to nye Balataremmer, kjettinger til alle 4 hjul. Bilen er kun kjørt 19 000 km, som ny.

Prisforlangende for alt kr. 20 000. — Henvendelse.

TRYGVE GUNDERSTN — Porsgrunn — Telefon 50 436.

Cand. oecon.

med 3-årig handelsgymnas og befalsskole søker ny stilling som kontorsjef, regnskapsfører e. l. Er i beste år og har lang erfaring og allsidig praksis både fra industriell- som salgs- virksomhet. Er godt inne i moderne regnskapsvesen og administrasjon.

Henvendelse redaktør Kringlebotn.

JEG VIL GJERNE

få kjøpt et gårdsbruk med bra hus. Kår- og odelsfritt.

Eksp. anviser.

FOTO

Reproduksjon etter gamle fotografier, samt alle slags fotografiske oppdrag for øvrig, utføres ekspekt og fagmessig.

Haug-foto

Bolkeløkken Allé 10
Telefon 60 01 09 - Oslo.

Alle

pengeforsendelser til Folk og Land bes sendt til Folk og Lands ekspedisjon. Benytt giro 16450.

Folk og Lands kass.

Mjønvald Kafé

Brandbu, Hadeland
anbefales

Benytt

HÅNDSKOMAKEREN

Neuberggt. 15, Oslo

I hverdagens gråhet stiver vi oss alle opp med å føre bespottelig tale mot Skatten. Med et lunt øyeglimt lar Skatten dette skjje, han vet så inderlig vel at ingen med varig hell kan stige fram og rope ut: Skattetyngede her og i alle land, foren eder, dere har en verden å vinne, bare deres skattetrykk å tape! Skulle en mann i full galskap finne på å si eller skrive noe slikt, har Skatten menn og institusjoner «rett» til varig å ta seg av en slik «person med mangelfullt utviklede eller varig svekkede sjelsevner». En slik påstempling av kunnige menn — og hans skrifter blir brent, hans navn blir glemt og hans tilhengere går inn under skatte-åket som før. Og skulle pressen, denne fjerde statsmakt og tidens trompet, har vist seg litt for interessert i mannens våsete og samfunnsskadelige snakk ved ikke helt å ignorere ham, vil en hevning av portoen og avgiften på avispapiret ha den fornødne virkning. For øvrig, den frie presse er fintmerkende slik, den har en fin nese når det gjelder den virkelige og varige makt, og inneretter-seg deretter.

Skatten har klart å jage en gul-grønn demon i oss alle — misunnelsens djevel. Vår beste venn har hatt økonomisk fremgang, vi går inn og ut i hans hjem som velkomne gjester, han vil så gjerne vise oss det han har ervervet av hus, hytte, innbo, båt og bil. Om kvelden går vi hjem, stikker hodene sammen og er så levende opptatt av vertens skatteforhold. Og Skatten har sørget for at intet skal bli liggende i mørke, skattemennene blir lagt ut for almenheten og utgitt i trykken.

Skattesnyteri er blitt en forbrytelse i rang og på rekke med forræderi og høyforræderi. «Kjenner du ikke folkesolidaritetsens første bud om at vi alle etter vår økonomiske evne skal bære de byrder Skatten pålegger oss?»

Og vi bærer og bærer, år ut og år inn, i en landsomfattende grå lenkegjeng.

A. D.

ister foretrekker nå Italia.

— Metropolen i Moskva, Nikalaj er kommet til Oslo.

— Norge og Sovjet skal drøfte utbygging av Pasvik-elva.

— Eggene er gått opp, denne gang med 50 øre.

— Koreasykehusets personale skal telle 80 skandinaver.

sitt fabelaktige ordgyderi, fra mannen i månen til fanden og hans oldemor. — Og ofte kretset hans tanker om krig i alle dens faser og relasjoner, så det virket akkurat som det eiendommelige fenomen, at gjerningsmannen stadig vender tilbake til åstedet. — I siste nr. av nevnte tidsskrift har Berggrav en stor tåredryppende artikkel om Paul Hartmanns bok: Bak fronten. Og denne artikkel burde leses av alle som har fulgt Berggravs fantastiske litterære krumpring. Artikkelen er et hjerteskjærende og naivt forsøk på å avfeie denne for Berggrav og konsorter temmelig kompromitterende bok, som vil komme til å stå som et varig vitnesbyrd om det politiske skryt og hyklari, som ga seg så mange hårreisende og groteske utslag i den hjemlige patriotiske leir, som vant krig, — alle disse «gode nordmenn» med den selvgode nasjonale holdning, som det også lyktes Berggrav å få være med i.

I denne bokanmeldelsen regner han opp en masse ting som han synes Hartmann ikke burde ha skrevet, fordi det vil skade — som han sier — både Hartmann og oss. Ja, ikke sant? Er ikke B. akkurat den rette mann i Norge til å dømme om hva andre folk ikke burde skrive? En slik mangel på selvkritikk kan bare sammenlignes med det verste han selv har prestert, og når han så voldsomt går i rette med Hartmann, som har opplevd tingene på første hånd, så er det selvsagt fordi Hartmann har revet hele det dobbelt-bunnede nasjonale skrytet over ende, det som B. har vasset i siden tragedien begynte. — Under lesningen av boka har B. sittet og tallet hvor mange ganger Hartmann her har såret sine «fre

og benytter seg ikke av «dobbelt bunn» eller av noe som ligner den berggravske tirade om nødvendigheten av å «skjule sannheten». Hvis B. hadde holdt seg til sitt yrke, i stedet for å oppkaste seg blant de såkalte politiske spisser, hadde det vært ganske unødvendig å skjule sannheten.

B. bebreider Hartmann at han skjeller ut folk fordi de er uenige med ham. Men hva gjør B.? Det kan en finne svar på ved å lese K. & K.

Men B. som ellers ikke lar noen sjangse gå fra seg når det gjelder å breie seg i sine spalter i alle spektrets farger, han har allikevel hoppet over et viktig skrift, som er skrevet av en meget god nordmann, og som vel burde friste til behandling. Jeg sikter til den skarpe og intelligente sokneprest A. E. Hedems brosjyre: «Kongens linje. Kirkens konto. Rettens status», som i tusenvis eksemplarer er spredt utover og har vakt stor oppsikt, særlig blant jurister og teologer, og som hittil synes å stå uimotsagt.

Eller hva vil K. & K. ha å si om advokat Kiær Mordts bok: Det urettferdige rettsoppgjør? For sannelig anmelder K. & K. langt mere ubetydelige og uvesentlige ting enn denne, som skulle være midt i blinken for Berggravs interesser hittil.

Men når Hartmann har beredt ham et slikt sjokk, kan det vel tenkes det ville bli for mye på en gang også å skulle «anmelde» Det urettferdige rettsoppgjør.

Og det er vel ikke utelukket at det snart kan komme flere trykksaker av slik tyngde, at det kan komme til å skaffe noenhver gåsehud på ryggen. For når sannheten nå ikke langer nødvendigvis må «skjules», ligger veien åpen for det som vil bli historiens dom.

H.

ge skatter og avgifter på bilene gang etter gang. På toppen fikk

Næringsbrev i jordbruket

Flertallet i næringsbrevutvalget, som er oppnevnt av Landbruksdepartementet, går inn for at de som eier, leier eller bestyrer landeiendommer over en viss størrelse, må ha næringsbrev etter 1965. For å få næringsbrev må de minst ha attest for godkjent lærningstjeneste, og attest for bestått eksamen i godkjent kurs fra en yrkesskole i landbruk. Utvalget, som består av representanter for Landbruksde-

partementet, yrkesskolene og landbruksorganisasjonene anbefaler at den alminnelige landbruksopplæringen blir ordnet systematisk, slik at forskjellige tiltak går inn som et ledd i et samlet opplæringsverk i landbruket. Virksomheten i 4H-klubbene, landbruksopplæringen i framhaldsskolene og lærningstjenesten må være viktige ledd i dette ved siden av yrkesskolene, heter det.

Kledespresen Drammen

Rensning, pressing,
vask.
GUNNAR OLAUSSEN
Telf. 1620

Alverdens Romaner, hele
Indbegrebet Dostojevski, er
som Spindelvæv, lagt på en
bylden Finger, i Forhold til
at reise ud og skaffe sig positiv
Besked, om levende Folkeslag
og deres Stadier.
Johannes V. Jensen.

Har du forny abonnementet?

Ved besøk i Egersund
overnatt på

Victoria Gjestehjem
Strandgt. 41. - Telefon 497

Det gjelder våre krigsinvalid

Til Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere,
Postboks 1407 - Vik, Oslo.

Under forutsetning av at min økonomi i kommende år ikke blir vesentlig forverret erklærer jeg

Navn

Adresse

i et år fremover å ville betale til hjelp for krigsinvalid frontkjempere og frontkjempers etterlatte

kr.
(Beløpet gjentatt med bokstaver)

som jeg ønsker å betale:
(Understrek den betalingsform som passer)
a) i en sum nå
b) i 2 halvårlige terminer
c) i 4 kvartalsvise terminer
d) i 12 månedlige terminer

Jeg sender beløpet med postgiroblankett til: Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere, Boks 1407 - Vik, Oslo. Postgirokonto 180 70.

fotografier, samt alle slags fotografiske oppdrag for øvrig, utføres ekspeditivt og fagmessig.

Haug-foto

Bolkeløkken Allé 10
Telefon 60 01 09 - Oslo.

Tilbud hustømmer

Et parti rundhøvlet tømmer — passende 2 etasj. hus 8 x 12 m. Fint grovt tømmer. Eksp. anviser.

NYE KOSTER MALER BEST

Vi har nå godt utvalg i pensler
ALL ROUND
En god amatørpensel.
All Round medurring i alle størrelser.

JUNIOR MESTER
En rimelig pensel i høy prisklasse.

LAKKPENSLER

CORAL

FARGEHANDEL

Hofgårdsst. 12.
Telefon 4379 Drammen

Brandbu, Hadeland anbefales

Benytt

HANDSKOMAKEREN

Neuberggt. 15, Oslo

Garantert fagarbeider

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger
oljet, m/ kadimerte beslag
Inneh. Alf T. Lunde
Mosseveien 8
Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2807.

Annelise Parow

TANNINSETNING

Trondheim

Glisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Bladet koster
20.- kroner pr. år

FOLK OG LAND

Vår adresse er:
Kierschowsgt. 5, Oslo

Hyklereri å kalle Norge en rettsstat

— Forts. fra side 1

Dette vakte stor oppsikt, og oppgjørets innpiskere tvang de fleste av stortingsmennene til å gå tilbake på sine underskrifter.

Imidlertid fikk ikke dette noen betydning. De svenske rettslærde tok på seg oppdraget, og nå vil en bok som har titelen «Det norske rettsoppgjøret» komme i boken delen om noen få dager.

Boken er utarbeidet i fellesskap av de fremste folkerettslærde Sverige har, — de ledende jurister ved 3 svenske universiteter.

Det er menn med internasjonalt kjente navn, eksperter som også er benyttet av den norske regjering i internasjonale affærer.

Svenskenes dom, blir verdens dom

Den dom som disse feller vil bli tillagt avgjørende betydning verden over, og det uten hensyn til hvorledes landssvikoppgjørets menn vil reagere.

Forfatterne er blitt forelagt 4 spørsmål, som alle har vært diskutert under landssvikoppgjøret og som alle er av avgjørende betydning for den rettslige bedømmelse av oppgjøret.

Det kan slås fast med en gang at i alle spørsmål er svenskene kommet til et annet resultat enn de norske domstolene. Resultatet er derfor blitt en fellende kritikk av hele oppgjøret, — en kritikk som munnar ut i at det er uriktig å kalle landet

lig arbeider eller bonde eller hvem det nå var rundt omkring i Norge, forstå situasjonen annerledes?

Hverken krig eller fred, men okkupasjon

Dette at krigstilstanden i straffelovens betydning av ordet opphørte, betyr ikke det samme som at det var blitt fredstilstand. Men det hadde til følge at landet var kommet inn i en rettstilstand der folkerettens regler for okkupasjon gjaldt, — regler som er fastsatt blant annet i Haagkonvensjonen, og som påla tyskerne som okkupant visse plikter overfor befolkningen, men som også ga Tyskland visse rettigheter, — for eksempel adgang til å gripe inn i landets styre og krav om et visst samarbeid.

Okkupasjonsmakten — folket — regjeringen

Forfatternes mening om de rettsregler som gjelder i forholdet mellom 3-kanten: okkupasjonsmakten — befolkningen og regjeringen, — er i hovedsaken følgende:

Det er i de siste 150 år skjedd en utvikling når det gjelder okkupasjonsreglene. Særlig Haagkonvensjonen betyr et stort framskritt. Mens en okkupasjonsmakt før kunne behandle befolkningen omtrent etter behag, så er det nå ved folkeretten gitt regler som den plikter å

«Grove rettskenkelser i lovens navn og med domstolens bistand»

«Lite trolig at noen norsk jurist føler seg kvalifisert til å imøtegå de svenske folkerettslærde»

berettigelse og utledet sin kraft bare fra det faktum at tyskerne godtok det. — Når det gjelder spørsmålet om lovligheten, så skulle konklusjonen av dette bli at Quislings regjering var like lovlig, sett fra et folkerettslig synspunkt, som Administrasjonsrådet var det.

Quisling og hans folk hadde full rett etter loven til å ta imot et oppdrag fra tyskerne til å fungere som regjering.

Lovgivningsmyndigheten under okkupasjonen

Men hva så med den lovgivningen som den norske regjering var opphavet til? Hadde eksilregjeringen ingen myndighet til å gi lover? Svenskene sier at den hadde det, — men disse lover måtte ikke være i strid med de okkupasjonslovene som tyskerne ga, for all den stund disse erkjennes som rettslig

makten, bør ha for rettsoppgjøret.

Både tyskerne og N.S. øvde makt- overgrep

Forfatterne konstaterer at slike maktovergrep fant sted både fra tyskernes side og fra NS-folkenes side. Disse maktovergrep måtte naturligvis føre til forbitrelse og opphisset stemning blant befolkningen. Denne opphisselse ble ikke mindre på grunn av det forhold at NS med rette kunne klandre det tidligere styret i landet for hvorledes det hadde stelt seg. Ved sin nøytralitetspolitikk og ødeleggelsen av Forsvaret hadde det lagt landet åpent for en invasjon, og det er erfaringsmessig en god taktikk under slike forhold å skyld på andre for at egne synder skal bli glemt.

Regjeringen godtok selv samarbeidslinien

straffe passive NS-medlemmer.

Dertil kommer at straffesatsene også er blitt endret til skade for de dømte. Landssvikmyndighetene innførte således det solidariske erstatningsansvar. Det er imidlertid bare en frase å tale om erstatningsansvar. Til det må det bl. a. kreves at landet er blitt påført tap, og ved bedømmelsen herav er det meget galt når landssvikmyndighetene bare tar med passivapostene i regnskapet. Også de fordeler som ble tilført landet av økonomisk art ved NS-styret må tas med i bildet. Og det er ikke gjort det minste forsøk på å bevise at en sådan oppstilling vil gi et for NS ugunstig resultat.

Åpenbar ulikhet for loven

Sammenlikner en virksomheten som ble drevet av Administrasjonsrådet med den

handlinger som normalt regnes som straffbare.

Landssvikmyndighetene har gjort noe annet. De har gjort objektivt straff-frie handlinger straffbare ved å sette stemplet utilbørlig på. Dermed blir hele rettsoppgjøret flytende. Det blir ytterst vilkårlig. Det har intet med rett å gjøre.

Administrasjonsrådets forfatningsbrudd

En ser i detaljene hvilke groteske resultater dette fører til: Administrasjonsrådets virksomhet i 1940 innebar en forandring i statsforfatningen. Dette straffes ikke, mens på den annen side enda til passivt medlemskap i NS straffes som landssvik!

Dette på tross av at myndighetene i hvertfall fra begynnelsen av aldeles ikke tok avstand fra NS. Det ble således fra myndighetenes side sendt rundt sirkulærer til dommere og advokater om at det sto dem fritt for om de ville gå inn i NS eller ikke. Det kan tilføyes at biskop Berggrav sendte et tilsvarende brev rundt til prestene.

NS-folkene hadde et argument som de har full grunn til å kunne påberope seg, nemlig dette at deres hensikt var å bruke de stillinger de overtok til vern mot maktovergrep.

Forskjell på folk

Det er en hovedgrunnset-

Med utgangspunkt i dette skal det bli interessant å se på utviklingen.

Tor ingen norsk jurist imøtegå svenskene?

Det er å håpe at denne bok må bli kjøpt og lest. På tross av at den først og fremst er av juridisk art, så er den lettskrevet, og selv lekfolk som ikke er inne i juridisk terminologi, vil ha utbytte av å lese den. Og jeg skulle anta at ingen norsk jurist på det nuværende tidspunkt våger å opptre med forsøk på å imøtegå utredningen. Derfor er boken for overbevisende, og forfatterne rager allfor høyt, juridisk sett.

Men hvilke følger vil betenkningen få?

Skal vi fortsatt få høre gjentatt dette hyklereri at det er en rettsstat som har prestert landssvikoppgjøret?

Hva med dem som fortsatt sitter fengslet?

Hvilke følger vil det få for dem som fremdeles sitter fengslet på grunnlag av lov som ikke har noen rettsgylighet? Hvilken betydning vil det få for dem som rettsstridig er dømt til døden, til lengere fengselsstraffer og tap av formue?

Og kanskje det viktigste spørsmål til slutt:

Når skal vi foreta en moralsk omvurdering av vår dom

alle er av avgjørende betydning for den rettslige bedømmelse av oppgjøret.

Det kan slås fast med en gang at i alle spørsmål er svenskene kommet til et annet resultat enn de norske domstolene. Resultatet er derfor blitt en fellende kritikk av hele oppjøret, — en kritikk som munnar ut i at det er uriktig å knytte ordet «rett» til dette oppgjør. Det hele er et organisert overgrep.

Krigstilstanden opphørte med hærens kapitulasjon

Det første spørsmål er dette:

Var Norge i krig med Tyskland sett i relasjon til bestemmelsen i straffelovens § 86.

Dersom sådan krigstilstand ikke eksisterte, så kom § 86 i det hele tatt ikke til anvendelse, og da denne paragraf er hovedpillaren i oppjøret, ville hele byggverket falle i grus om en sådan krigstilstand ikke skulle ansees for å bestå.

Svenskene kommer til den konklusjonen at det eksisterer krigstilstand den første tid, men at denne opphørte i og med at hæren kapitulerte.

Før den tid som faller sammen med Administrasjonsrådets styre, måtte regelen i straffelovens § 86 komme til anvendelse. Etter den tid ikke. Dette var således den hele tid den svenske regjering og de svenske retterdes standpunkt, og denne linje ble fulgt konsekvent.

Forfatterne påviser også at der blant de norske rettslærde og norske styremakter var atskillige som hevdet det samme synspunkt, og det sies ganske treffende at når slike menn ikke forsto situasjonen annerledes, hvorledes kunne så en alminne-

i hovedsaken følgende:

Det er i de siste 150 år skjedd en utvikling når det gjelder okkupasjonsreglene. Særlig Haagkonvensjonen betyr et stort framskritt. Mens en okkupasjonsmakt før kunne behandle befolkningen omtrent etter behag, så er det nå ved folkeretten gitt regler som den plikter å holde seg til.

Den har rett til å overta styret i landet. Den har således overtatt Stortingets lovgivende myndighet. Også regjeringsmakten er okkupantens. Den eneste av de 3 statsmakter han plikter å respektere, er domstolene.

Men under behandlingen av det okkuperte lands befolkning plikter han å syne hensynsfullhet. Han må således respektere privatlivets fred og privat eiendomsrett.

Befolkningen har på sin side troskapsplikt mot sitt land, men denne troskapsplikt svikter de ikke ved å samarbeide med okkupanten, i hvert fall når det gjelder den sivile administrasjon. Tvert imot må det ansees som en fordel for et okkupert land at der er folk som vil utgjøre mellomledet, således at okkupasjonsmakten ikke behøver å styre med sine egne folk, — noe som vil gjøre befolkningens stilling temmelig usikker.

Administrasjonsrådet måtte også få råderetten sin av okkupanten

Dette som her er sagt har de norske domstoler teoretisk ikke tatt avstand fra. Høyesterett har således i prinsippet godkjent regelen. Den gjorde det blant annet da den innsatte Administrasjonsrådet. Dette råd ble ikke lovlig fordi Høyesterett hadde utnevnt det. Det hadde sin eneste eksistens-

Men hva så med den lovgivningen som den norske regjering var opphavet til? Hadde eksilregjeringen ingen myndighet til å gi lover? Svenskene sier at den hadde det, — men disse lover måtte ikke være i strid med de okkupasjonslovene som tyskerne ga, for all den stund disse erkjennes som rettslig forpliktende, må det være på det rene at der ikke kan eksistere et annet sett lover som er i direkte strid med det første.

Også her sier svenskene at tanken er akseptert av de norske domstoler, også av Høyesterett. Men da der likevel er en åpenbar motstrid så løser domstolene striden ved en fiskjon! De sier at lovene fra regjeringen først skal ha virkning fra okkupasjonstidens slutt. Dette er grovt ordspill, og den svenske utredning gjør dette klart.

Ble Landsvikanordningen med vilje holdt hemmelig?

Det vesentlige ved en straffelovs funksjon er, sies det, at folk skal ha kjennskap til lovene og innrette seg etter dem. Dersom det finnes 2 sett lover som er i strid med hverandre, hvorledes skal da borgerne stille seg for å leve et ustraffelig liv?

Svenskene påviser at ett av de bud som oppstilles for at en lov skal være gjeldende, er at den blir gjort kjent — offentliggjort.

Når det gjelder landssvikanordningen, så er forholdet dette at det ser ut som den med vilje ble holdt hemmelig. Også av den grunn er den ugyldig.

I et av bokens avsnitt diskuteres det hvilken betydning de maktovergrep som ble foretatt av okkupasjons-

seg. Ved sin nøytralitetspolitikk og ødeleggelsen av Forsvaret hadde det lagt landet åpent for en invasjon, og det er erfaringsmessig en god taktikk under slike forhold å skyldte på andre for at egne synder skal bli glemt.

Regjeringen godtok selv samarbeidslinjen

Men forfatterne fastslår at noen generell repressalieadgang ikke finnes etter gjeldende rett. Enda klarere er det i dette tilfelle fordi regjeringen selv hadde akseptert samarbeidslinjen. I denne forbindelse refereres også den setning som en ofte har hørt uttalt, at det var nødvendig med et bredt landssvikoppgjør for å forebygge lynsjustis fra befolkningens side.

Til det svarer forfatterne at den slags argumenter ikke hører til i et rettssamfunn. Det er et misbruk av ord å kalle et indrepolitisk oppgjør, basert på et sådant grunnlag, for et rettsoppgjør.

Erstatningsansvaret — en norsk frase

Et meget diskutert spørsmål under landssvikoppjøret har vært dette om landssviklovgivningen er gitt tilbakevirkende kraft, således at den er ugyldig etter vanlige rettsregler og etter Grunnlovens § 97.

Forfatterne sier til dette at meningen med straffelovens § 86 er å sette forbud mot krigsviktig hjelp til fienden.

Nå må det anses på det rene at det å melde seg inn i NS ikke har noen som helst betydning i så måte, og forfatterne konstaterer derfor, at selv om en bare ser hen til dette, så er landssvikoppjørets viktigste regel ugyldig. Der finnes ikke hjemmel i straffelovens § 86 for å

ikke gjort det minste forsøk på å bevise at en sådan oppstilling vil gi et for NS ugunstig resultat.

Åpenbar ulikhet for loven

Sammenlikner en virksomheten som ble drevet av Administrasjonsrådet med den senere virksomhet under Quislings styre, så er det heller ingen grunn til for NS-styret å skjemmes. Administrasjonsrådet gikk i virkeligheten langt i sitt samarbeide med tyskerne, — og med regjeringens stilltiende samtykke. Det gikk enda så langt at det sørget for å organisere direkte krigsviktig arbeid for tyskerne. Og hva skal vi si til et forhold som dette: I 1940 forlangte Administrasjonsrådet gjennom den norske legasjon i Stockholm, at den norske handelsflåte på 170 000 tonn, som lå i svenske havner, skulle utleveres til Norge og dermed komme i tysk tjeneste. Hvor mange dødsdommer ville blitt avsagt dersom NS hadde gjort det samme og hadde fått kravet gjennomført?

Det er derfor tydelig at landssvikoppjørets menn stiller helt ulike krav til befolkningen. En handling som ble foretatt av NS-folk blir bedømt som landssvik, mens en tilsvarende og også gjerne grovere handling som blir utført av ikke NS-folk, passerer upåttalt.

Nytt rettsstridighetsbegrep

Landssvikoppjøret innførte et nytt rettsstridighetsbegrep. Det tales meget om utilbørlighet, og når utilbørlighets- og rettsstridighetsbegrepet kommer inn i et rettssamfunn under normale forhold, så betyr det at vedkommende som blir tiltalt kan bli frifunnet for

tenne. NS-folkene hadde et argument som de har full grunn til å kunne påberope seg, nemlig dette at deres hensikt var å bruke de stillinger de overtok til vern mot maktovergrep.

Forskjell på folk

Det er en hovedgrunnsetning i all rett at det skal gjelde likhet for loven. En sådan likhet har ikke eksistert, og kanskje det beste bevis for hvorledes landssvikmyndighetene har oppgitt likhetsprinsippet ligger i at de som arbeidet på tyske festningsanlegg normalt ikke er blitt straffet på tross av at de etter landssviklovens system åpenbart var straffskyldige.

Svenske statsborgeres rettsstilling

Utredningen har også et avsnitt om svenske statsborgere og deres stilling under landssvikoppjøret. Det har i Oslo-avisene vært en del skrivelier om dette punkt og det framstilles som om dette avsnitt er det vesentlige ved utredningen. Det er det selv sagt ikke.

Når forfatterne hevder at dommen over de svenske statsborgere er uriktig, så har det sin bakgrunn i det faktum at landssvikoppjøret som sådant hviler på sviktende grunnlag.

Men det anføres noe som gjelder særskilt for de svenske statsborgere, nemlig dette at de har krav på å få beskyttelse av den svenske stat. Om den norske stat vil mishandle sine borgere, så er det ikke noen utenforstående som kan gripe inn. Men når fremmede statsborgere blir mishandlet, så kan vedkommende stat ta affære.

Som en parallell i den forbindelse kan nevnes Hannevik-saken.

som ikke har noen rettsgyldighet? Hvilken betydning vil det få for dem som rettsstridig er dømt til døden, til lengere fengselsstraffer og tap av formue?

Og kanskje det viktigste spørsmål til slutt:

Når skal vi foreta en moralsk omvurdering av vår dom over NS-folkene? De som før krigen så landets situasjon klarere enn oss og som handlet deretter, og de som under krigen bedømte rettsreglene riktigere enn oss?

Det må her innskytes at den omvurdering av NS-folkene som må foretas, ikke behøver å føre med seg at vi skal godta som riktig alt det NS-folkene gjorde under krigen. Slett ikke! Men det som vi plikter å gjøre, det er å erkjenne at der også i den leir eksisterte en ærlig vilje til å gjøre det som de mente var til beste for landet ut fra dette syn, og at det samarbeid de hadde med fienden fra deres side ikke var ment som landsforræderi — noe som den svenske utredning har fastslått at det heller ikke var.

Stavanger, den 21. februar

ERLING UELAND.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kjenshovsvegt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgiro nr. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo